

BİRARADA

DİSİPLİNLER ARASI YARATICI YAZI ATÖLYESİ

EĞİTİCİ: AYL A TÜRKSOY

Bu çalışma, 5 haftalık Disiplinlerarası Yaratıcı Yazı Atölyesinde üretilen metinlerin bir araya getirilmesidir. Katılımcılar her hafta farklı bir disiplinden ilhamla yazdılar; görsel sanatlardan müziğe, felsefeden tarihe ve antropolojiye uzanan bu yolculukta kendi seslerini arayıp bulmaya çalıştılar.

1. Hafta: Görsel Sanatlar ve Yazı – Bir Görüntünün Hikâyesi

Katılımcılar bir görüntüden yola çıkarak öykülerini inşa etti. John Berger'in "Görme Biçimleri" kitabı üzerinden imgeler, ideoloji, tarihsellik, bakış açısı gibi kavramlarla yazıda bunların yansımaları nasıl olur; görme ve bakma arasındaki fark nasıl anlatılır soruları etrafında yazılar oluştu.

1. HAFTA METİNLERİ:

AKSAYAN

Yazar: Tuba Coşar

Hava ısınmıştı. Güneş gökyüzüne gerilmiş soluk bir perde gibiydi ama kadın yine de montunu aldı. Bu şehirde güven olmazdı; bazen güneş aldatırdı insanı, bazen de insanlar. Eşofman altının üzerine geçirdiği montla, hafifçe öne eğilerek yokuşu tırmandı. Soluduğu hava ağırdı, ama belki de o içindeki sıkıntının ağırlığıydı.

Caddeye çıktığında yaşam akıyordu; kimsenin onun sıkıntısıyla meşgul olmadığı bir devinim içindeydi dünya.

Yufkacıdan çıkan beyaz önlüklü, göbekli adam elini hamurla silerken telaşlıydı.

Bakkaldan çıkan yaşlı adamın elleri boştu ama omuzları çökmüştü; ne taşımıştı acaba, ne kaybetmişti?

Kaldırımında çocuğunu çekiştiren kadın darmadağınikti; saçları, cümleleri ve sabrı karışmış gibiydi. Kadın, tüm bu hayat kalabalığının içinden sıyrılıp küçük, salaş bir pastaneye girdi. Daha önce de gelmişti buraya. Bu mekânın sıradanlığı ona iyi geliyordu, çünkü hiçbir şey iddialı değildi burada. Oturdu, şekersiz bir kahve söyledi.

Yan masada iki adam oturuyordu. Sözlerden birinin mahcubiyeti sarkıyordu havaya. Diğeri ona bir şeyler ısmarlamıştı belli ki; adam teşekkürlerini boğazında düğümlüyordu. "Bir dahakine ben öderim," dedi, neredeyse fısıltıyla.

Kahvesi geldiğinde, pastanenin sahibi masalar arasında yürüyordu. Kadın o an fark etti. Adam aksıyordu.

O an bir sızı düştü içine.

"Neden daha önce görmemiştim?" diye düşündü.

Bu adam, bu aksayan, bu mahcup ve sessiz adam... Kim bilir ne zamandır bu şekilde yaşıyordu?

Belki de hepimiz biraz aksıyor, biraz eksiliyorduk. Ama bazı aksaklıklar, ancak dikkatle bakıldığında görünüyordu.

Ve kadın, kahvesinden bir yudum aldı. Acıydı. Ama tanıdıktı. Tıpkı hayat gibi.

DİK YOKUŞ

Yazar: Zeynep Şahan

Bir şiir kitabının kapağında sarı soluk zemin üzerinde, siluet şeklinde bir adam vardı. Uçuşur gibi adımlarla yürüyor görünse de başlık 'Dik Yokuş' tu. Örtüşmüyordu kadının zihninde bir türlü, resim ve başlık. O hafiflikte, nasıl yolu yokuş olurdu insanın!

Omuzları çöksün, başı önde olsun, hatta ayaklarından tüm vücudunun ağırlığına bir o kadar daha eklensin bekliyor, yokuşun eğiminden; ama nerde.

Nasıl da belirsizdi adımları, adamın. Sanki suda yürüyor da izini belli etmiyor gibi. Oysa dik yokuş çıkıyor olmalıydı. Bu uymazlık, içerik ile şair arasında da gözüne çarpıyordu kadının. Bazen bilmek, ne can sıkıcı oluyordu.

Sanki güneşin batmaya hazırlandığı bir sonbahar akşamüstüydü zaman. Kapaktaki bu sarı soluk renk, neden hep sonbahar diye bağırır ki! Oysa resimdeki adımlar, ilkbahar hafifliği taşıyordu. "Bunda kapak resminin sulu boya olmasının da etkisi var," dedi içinden kadın. Resmi beğenmişti beğenmesine ama "Dik Yokuş" ne de abartılı bir başlık diye düşünmeden edemedi resimden uzaklaşırken.

Kitabın dışını, dokusuna kadar inceledi. Nedendir hiç bilmez, çocukluğundan kalma bu alışkanlığın sebebini. Parmak uçları ile dünyası arasında gizli bir bağlantı olmalıydı. Dokunarak algılıyordu. Kitabın kapağını yeterince incelediğine karar verdikten sonra şöyle bir sayfalarını karıştırdığında, tümünün küçük harflerle ve noktasız yazılması dikkatini çekti. Şiirler kendinden çıkıp, seyre sunulduğunda okuyucuyu kısıtlamasın diye düşündü kadın. Kendi özgürlüğünü kitabın sayfalarında bulmuş gibi daldı içine. Oldum olası sever böyle bilinmezlere dalmayı. Tüm cesaretini böyle insanlardan uzak, korunaklı deryalarda tüketmese keşke. Derken adamın dik yokuşu, kadının iç çöküşüyle son buldu.

Kapaktaki adam görseli ile, başlık çelişik gelse de, bu özgürlüğü sevdi kadın. Bir iki şiir seçip rastgele okuduğunda, sarı rengin getirdiği zamansal kısıtlamayı içten içe yine hissetti; Mevsimlerden sonbahardı içe çöken. Şiirlerdeki hava, rüzgârı ile üşütüyor; sonbahar hüznünü fısıldıyordu. Kapı aralık kalmış da kış öncesinin ayazı içimize işliyor gibiydi. Duygu ağırlıkları, sararıp solmuş yapraklar gibi kopup savrulmak yerine, dalında sallanıyordu. Bir düşebilseydi toprağına, yerli yerine oturacaktı dünya. Ve başlayacaktı doğanın o muazzam kaosu içindeki dönüşüm.

2. Hafta: Müzik, Ritim ve Yazı – Bir Duygunun Ritimle Anlatılması

Bu hafta: Ritmik yapı, tekrarlar, ses akışı ve tempo, yazının temel yapı taşına dönüştü. Öykücülüğümüzün önemli isimlerinden Tomris Uyar'ın "Köpük" isimli öyküsünün ilk cümlesi olan "Saat beşti" cümlesi ve "ikilemeli bir yağmur sesiyle" başlayan cümlelerin, ritimle buluştuğu anlatılar ortaya çıktı.

2.hafta metinleri:

KIRMIZI RUJ

Yazar: Saadet Dereli

Saat beşti çisil çisil yağıyordu yağmur. Beyaz kloş eteği, buz mavisi saten gömleği ve çelik topuklu ayakkabılarıyla kaldırımdan adeta bir kuğu gibi süzülerek gidiyordu kadın. Tıkır tıkır akıyordu Arnavut kaldırımını topuklarının altından. İkinci vakti çiseleyen yağmur az sonra üzerlerine basacak boğucu nemin habercisiydi.

Bekarken, annesi ve kız kardeşleriyle gittiği yazlık kent sinemasına şimdilerde üç çocukla gitmek zordu ama olsun, hayata hep kırmızı rujuyla tutunmuyor muydu?

Elindeki puslu aynaya bakarak rujunu hızlıca tazeledi, gülümsedi. Evet ağlamaya hazırdı Yeşilçam filmlerinde. Kikir kikir güldü girerken ne de olsa yalnızlık güzeldi.

Önce çay içmeyi bıraktı kadın usulca, sonra kırmızı rujunu aniden ve en son kelimelerini yavaş yavaş... Beyindeki konuşma mekanizması çözülüyor dedi doktor. Üç kızı da yere baktı.

Manisa'da saat beşte çisil çisil yağın yağmurla başlamıştı öykü. Şimdi Adana sıcaklığında Balcalı'da gürül gürül yağıyordu yağmur üstlerine üç kız çocuğunun ve saat beşti.

Dışardan portakal çiçekleri tüm baygın kokusuyla camdan içeri doluyordu. Kadın gülümsedi, "bıraktım aksın" dedi. Çantasında kırmızı ruj kıvılcıyordu yerinden ama biliyordu kapağı üzerine son bir heyecanla çit diye kapanmıştı ve bir daha açılmayacaktı.

21 Mayıs 2025 Darıca

*

YAĞMUR KOŞUCUSU

Yazar: Gülşah Şimşek Şahin

Saat beŖti. Ŗakır Ŗakır yağmayı aklına koymuŖ bir yağmur baŖladı. Ŗanssızlıđını derecelendirmek için sırtını pataklayan Ŗiddetli yağmurda, Ŗemsiyesiz kalıŖıyla deterjan kutusunda kalan son deterjanla yıkadığı balkonda asılı amaŖırlarını getirdi yan yana. amaŖırlarıyla aynı yağmurdan yediği tokatlar hincını artırdı. Sunturlu bir küfür savurdu. Bu amurlu yağmur, amaŖırları tekrar yıkamaya mecbur bırakmıŖtı Ŗimdi onu. Kredi kartı iki gün sonra ödenecek, ekonomik boy deterjanı ancak o zaman alacaktı. KomŖudan amaŖır deterjanı istenip istenmeyeceğini dŖnd. Sonra istekte bulunabileceği bir komŖusu olmadığını hatırladı. Yağmur tüm tuŖlara basarken sokağı bir anda boŖaltmayı ihmal etmemiŖti. Deli gibi koŖmaya baŖladı.

**

CAMDAN FANUS

Yazar: Zeynep Ŗahan

Saat beŖti ve isil isil bir yağmur yağıyordu. NeŖeli ayak izlerini bırakıyordu hafif dokunuŖlarıyla. AkŖamı erken getirdi Ŗehire yağmur. Gökyüzünün hafif hafif çöken karanlığına rağmen nefesleri geniŖletti yumuŖattı usul usul yağan yağmur. Ŗehrin gürültüsünü bastırdı ve bir yorgan gibi örttü yağmur. Hepimizi sıcakık nemli yumuŖacık havaya saldı.

Gün bir anda geceye dönünce Ŗehrin yorgunluğu çıktı ortaya. Yağmurla sürüklenmeye baŖlayan çöpleri çıktı sonra. Bir pn peŖinden logar kapaklarına ulaŖan suya izledi gözü camdan fanus içinde büyüyen ocuğun. Tüm bunları camın arkasından izleyen ocuk kendi yaŖlarında bir baŖka çocuğun yağmura rağmen p toplamaya devam ettiğini gördü. nndeki metal içecek kutusunu sektire sektire ilerleten ocuk sırlıklam neŖesi ile içinde hazine barındırdığı ümidiyle sıradaki p kutusuna doğru uzaklaŖtı.

NeŖesi yağmurla yarıŖıyordu ocuğun. Yüzünde tebessümle camın ardından baka kaldı ocuk.

**

YAĞMUR

Yazar: Tuba CoŖar

Saat beŖti, usul usul yağmur yağıyordu.

Salona döndü. Pencereyi açtı, ardından müziği. Toprak kokusu almayı bekledi ama yoktu. Beton kokmaz ki!

“GkkuŖađı çıkar mı acaba?” diye dŖnd. Sonra binalara baktı. “ıksa bile görünmez ki,” dedi içinden.

“Ahlar ağacı”nda yağmur yağınca, Ŗehir amur giyinirdi.

Şimdi ise bodrum katlar, alt geçitler... Bu yerlere su basıyordu. Keyfi kaçtı.

Mayıs 2025

3. Hafta – Felsefe ve Yazı: Bir Kavramı Hikâyeleştirmek

Bu hafta soyut kavramlar somutlaştı. Katılımcılarla, felsefi bir düşünceyi bir insanın hayatına yerleştirerek, düşüncenin gündelik bir çatışmaya nasıl dönüştüğünü aradık. Yazılan metinler, bir kavramın yalnızca tanım değil, bir eylem ve bir çelişki olabileceğini gösterdi. Yıldız Silier'in "Kökler, Çarklar, Bulutlar" kitabından esinlendik.

3.hafta metinleri:

YAPRAĞIN ÖLÜMÜ

Yazar: Gülşah Şimşek Şahin

Koza Han'daki çay bahçesinde, çınar ağacının gölgesindeki masada, çay bardaklarına bakıyorlardı. Ağaçtan bir yaprak usulca masaya indi. Sessizliği ilk bozan Şule oldu:

_ Yaprak öldü dedi.

-Ve bundan haberi yok dedi Aslı. -Çınarın başı sağ olsun dedi Şule . -Çınarın da haberi yok ama.

-Olsun biz biliyoruz

_ Yaprığın cenazesine şahit olmayı istemezdim.

_ Sen cenazeye değil varlık alemine şahitsin, yaprak öldü ama çınar hala ayakta tıpkı senin şimdi ayakta olduğun gibi.

-Ayağımın yerden kesileceği gün geldiğinde şu yapraktan farkım olmayacak, şimdide ayakta olmanın ne anlamı var Şule? -Anlamak yok Aslıcığım bakmak var, seyir var. İnsanca bir seyrin hem sefası hem cefası var bu alemde. Çınarın varlığını,yaprığın yokluğunu demince seyrettik işte.

-İnsanca seyrimin bana bunca ağırlığı neden peki Şule? Ölmeyi bilmenin ağırlığı mı bu? Varlığımın yokluğa geçeceği zamanı bilmemek mi yoksa? -Sen bir beden varlığından çok daha fazlasısın, yükünü hafifleten anların gücünü arttıracak. Şu çınarı bilmek,saçında gezinen rüzgârı bilmek, şu çayın tadını bilmek . İşte taş atmadan, kolunu yormadan verilen hafiflik, bahşedilen kolaylık seni sağaltacak Aslı.

-İlkokuldaki havuz problemlerini hatırlattın bana. Bir musluk havuzu doldurken işgüzar bir diğer musluk havuzu boşaltmaya ant içerdi. Bir sayrılık ve bir ferahlık arasında gidip gelen sarkaç gibi insan.

_ Bilmeye ve anlamamaya yazgılıyız. Ağacı, yaprağı, çayı, masayı biliyoruz ama manayı anlamıyoruz. Yazgıysa eğer bırak çekişmeyi, çayını iç, seyret ve git Aslı.

-Bunca çekişmenin içinde de asla gidesimin olmaması ayrı sayrılık hali ama seninle de çekişemeyeceğim şimdi. Komple bir gidiş olmasa da derse doğru gidebilirim pekâlâ

-Yine gel Aslı çınar ve ben burada olacağız.

**

ÖZGÜRLÜK

Yazar: Saadet Dereli

Bir bahar akşamı oturdukları bahçede ayva ağaçları çiçeğe durmuştu, masadaki tabakta dilimlenmiş ayvalar varken gülümsedi Defne. Daha meyvesini yerken yeniden çiçeğe durması ne acayip iş dedi.

Emre, bazı kavramları anlatırken en güzel somutlamadır; tohum, fidan, ağaç, meyve diye devam etti.

Defne, özgürlük bir kişide filizlenir ama ağaca, meyveye durmak ister.

Emre, peki bireydeki özgürlüğü nasıl tanımlayabilirim?

Defne, özgürlük keyfîlik değildir, sorumluluk ister. Kişi aldığı kararlar ile sorumluluğunu taşır. Kendi olabilmenin sorumluluğu.

Emre, kendi olabilmenin sorumluluğu ile bireyde ortaya çıkan özgürlük idesi, halkın ahlakı, toplumun töresi, devletin kurumu oluncaya dek dur durak bilmez. Kavram devinip durur. Yani ilkin bir kişinin özgürlüğü olarak tarihte açığa çıksa da herkesin özgürlüğü oluncaya dek kavram işlemeye devam eder.

Akşam kızılıığı masada, kahve fincanlarının üzerinde usul usul gezinirken Defne, bireyin özgürlüğünü Platon'un mağara imgesi üzerinden de çalışmak isterim ama bu ödev bugün bitmez, işimiz uzun diyerek vedalaştı Emre'yle.

28 Mayıs 2025

**

EŞİTSİZ EŞLİK

Yazar: Zeynep Şahan

Deniz kenarındaki millet bahçesi, akşamüstü saat beş idi. Denizdeki dalgalara, gökteki martılara bakarak gözünü insan kalabalığından kaçırıp dinlendirmeye çalışan kadın, neden sonra gücünü toplayıp, derin bir nefes alarak masaya döndü. Erkek ise tam karşısında, haklılığından emin, ataerkil düzenin ona verdiği özgüvenle, kadına kendini direktmeye devam ediyordu.

Gözlerini ondan ayırmıyordu. Kadın, öfkelerini bastırmakta zorlanıyordu. Oysaki aralarındaki ilişki tam da buradan başlamış; kadın adama ilişkilerini, iletişim zorluklarını anlatmış ve bu noktada “başka dünyalar mümkün,” diyerek destek görmüştü adamdan. Şimdiyse kandırılmış hissediyordu kendini.

“Onunla bir daha konuşmanı istemiyorum!” dedi adam. “Telefonu niye var ki sende? Neden silmedin şimdiye kadar? Yüzük taktığımızı söyledin mi? Yine arayacak mı? Hiç konuştunuz mu?”

Kadın cevap verdi: “Yüzük mü? Onu ilgilendirmez ki!”

Adam ikna olmadı: “Annene söyleyeceğim seni, ben de arayacağım eski sevgililerimi.”

Tehdit edilen kadın öfkelerini dışarıda, bu kadar kalabalığın içinde göstermek istemiyordu ama sakin kalmakta da zorlanıyordu.

“Buraya gelirse görüşecek misin?”

“Bilmiyorum!” diyebildi kadın, dişlerini sıkarak.

“Neden, gerçekten neden yapıyorsun bunu? Anlamıyorum,” diyor adam.

“Ne yapıyorum?” diyor kadın.

“Onunla iletişimi koparmıyorsun?”

“İletişim mi? Deprem nedeniyle aramış gayet insani değil mi?”

“Ben de arayayım o zaman!”

“Ben bu durumu anlamıyorum. Şehir dışında yaşayan, üç yıldır görüşülmeyen biri mi, bu huzursuzluğa neden? Benim, önüm arkam sobe durumunda. Bir sevgili eski okuldan, diğeri yan okulda, eski eş aynı ilçe sınırları içinde, hatta bu okullara tayin istemişken, biriyle zümre olup sürekli konuşman gerekirken; sokakta, markette, yolda, sergide, lokantada, kitap toplantısında karşılaşırken, bir telefon mu seni rahatsız ediyor? Bu eşitsizliği anlamıyorum.”

“Ben onlarla telefonda konuşmuyorum, sosyal medyadan takip etmiyorum. Peki ya sen? Sosyal medya kullanıyor mu, takip ediyor musun?”

700 km uzaklıkta sosyal medya kullanmayan, karşılaşma ihtimali olmayan birinin, bizi etkileme ihtimali mi konuşuyoruz? Şu küçük alanda son iki yıl içinde kilometrekareye üç ayrı hikaye düşerken, insanın kendine bakmayıp sadece karşısındakini suçlaması ne güzel bir adalet anlayışı...

GÜNÜN FELSEFESİ

Yazar: Tuba Coşar

Deniz kenarında, koltukları rahat bir kafe seçmişlerdi. “Hava, güzel”di, deniz mavi, durgun, huzurluydu.

Derin, denize aşık bir kadındı. Denizi dinlemeyi bilirsen, çok gevezedir. Herkes derdini ona anlatır; bazen bir fırtına bazen bir sevgili.

“Seninle bu konularda anlaşıyoruz. Bugün keyifli bir gün, önce kahvelerimizi söyleyelim,” dedi Eda, tam bir kahve kadını idi.

Derin, sen hiç fark ettin mi, bazı kavramları biz taşıyormuş gibi hissettiriyor. Özgürlük mesela, bazen sırf adını koyduğumuz için onunla bağımız varmış gibi davranıyoruz.

Eda kaşlarını kaldırdı; parmak uçlarıyla fincanın kulpuna dokunurken. “Kültür peki?” diye başka bir kavrama geçti. “Taşınması gereken bir şey mi, savunulması gereken mi? Hangi kültür? Modern olan mı, bastırılmış olan mı, yoksa tüketilen mi?”

Derin, denize baktı sanki o cevap verecekti.

Eda devam etti: “Post-kültürel bir dönemdeyiz. Her şey yüzer, geçer. Özgün olmak bile hiçbir şey; görüldüğü gibi değil.” Biz bile. Gülüştüler.

Derin: “İnsan anlamı nereye koyarsa, orası merkez oluyor galiba.”

Eda: “Ama yine de konuşuyoruz. Hâlâ kelimelere tutunuyoruz — belki dil, çözülmemiş tek barınak.”

Derin: Sanki denizden okuyordu: “Dil barınak mı, yoksa hapisane mi?

Kendimizi açıklamak için çırpındığımız bir duvar mı, yoksa içinde yankı bulduğumuz bir mağara mı?”

İkisi de zihinlerine geri döndüler.

Bir süre denizi seyrettiler.

Sonra Eda: “Belki ikisi birden hayat gibi hem barınak, hem sınır. Hem keşif hem kaçış.”

Derin: “Belki de en özgür yer burası diye fısıldayarak devam etti. Ne içeride ne dışarıda; bir cafenin kenar masası, sınırla sınır arasındaki bir eşik.”

Eda da fısıldadı: “Biz bulduk felsefe iki kahve fincanın arasına düşen cümledir.”

Mayıs 2025

4. Hafta – Tarih ve Yazı: Unutulmuşların Sesinden

Bu hafta tarihte yer bulamamış seslere odaklandık. Katılımcılar, biyografi yazımı üzerinden unutulmuş hayatları görünür kıldı. Sessizliği, unutulmuşluğu ve dışarda bırakılmışlığı yazıya taşıdılar. Yazılan metinler, tarih yazımının dışına düşenleri hatırlattı ve her yaşamın anlatılmaya değer olduğunu hissettirdi.

4.hafta metinleri:

AGUŞ ALGIN

Yazar: Saadet Dereli

Doğum 1932 Vodovrati Makedonya

Ölüm 2021 Manisa

Yaklaşık doksan yıllık uzun bir ömür. Sessiz sedasız geçip gitti dedem bu hayattan. Merak ettiğim ama yanıtlarını öğrenemediğim tüm sorularımı da götürdü giderken.

1954'te ilk çocuğu Şahin dünyaya gelince İzmir' e göç etmeye karar veriyorlar. Kendi dillerinde "kufer" adı verdikleri ahşap bir bavula ne sığarsa onları koyup yola çıkıyorlar. Tren yolculuğu Vodovrati'den başlayıp Sirkeci'de nihayete eriyor.

Anneannem Nazike, denizi hayatında ilk defa Sirkeci'de görüyor ve "Aguş bu ne kadar su" diyerek korkusunu ömür boyu torunlarına anlatıyor.

İzmir'den Manisa'ya uzanan kendine yuva kurma mücadelesi böyle akıp gidiyor dedemin.

Sadece ilkokulu okumuştur ama genel kültürü yüksek zekası keskindir. Tarih ve coğrafyada engin bilgisiyle çevresindekileri sürekli sınava tâbi tutan mizahı yüksek bir adamdır.

Dilini hiç bilmediği bir memlekette devletin açtığı tekstil fabrikasında işe girdi ve oradan emekli oldu. Çok dil bilenlerin işsizlikten kırıldığı bu ülkede dedemin bu haline hep şaşkırdık sonrasında.

Sarı Saltuk'u ilk duyduğumda çok şaşırmıştım. Bir Bektaşî dervişiydi Sarı, ve Balkan coğrafyasında çok gezmiş oraları mayalamış bir şahsiyetti.

Dedemin bu derinliğinde suskunluğunda Sarı Saltuk'un mayası var mıydı, hep merak ettim ama öğrenemedim.

Lakin güzelliğinde dinginliğinde, insana hürmetinde, sevgisinde, zerafetinde hep o kokuyu aldım.

Böyle bir gelenekten geldiğini saklama ihtiyacını yaşadığı mı, bu topraklarda o malum sızı dedeme de dokundu mu, hiç öğrenemedik.

4 Haziran 2025

**

FİLLER

Yazar: Tuba Coşar

Mehmet, 73 yaşındaydı. Sürekli arazide oluşu sayesinde bedenini dinç tutmuştu ama ruhu, yüzyıllık yorgunluklar taşıyordu. Bir hayat nasıl fillere adanırdı ki?

Kamplardan kaçmış, Afrika'da yerlilere karışmıştı. Yalnızlığı seviyordu; kimseyle mecbur kalmadıkça konuşmazdı. Fransa'nın sömürgesi altında ezilen topraklarda, hem yerli halktan hem dünyanın umarsızlığından medet ummuştu.

Hayatla bağı fillerdeydi. Onlar, onun vicdanıydı. Medeniyetin örtbas ettiği barbarlığa karşı bir çığlık, kayıtsızlığın yerine geçen son sesteki filler.

Filler sadece hayvan değildi onun için. Kaybolan bir dünyaya, masumiyete, insanların unuttuğu köklere açılan bir kapıydılar.

Herkesin yaşamak, var olmak, unutmak, umut etmek, iyileşmek için bir şeye ihtiyacı vardır. Ne kadar delice olsa da... Mehmet'in de filleri vardı.

Haziran 2025

**

YAŞANILMAMIŞ BİR HAYAT

Yazar: Zeynep Şahan

Annesini yoğun bakıma ikinci kez yatırdığımız ve entübe edilen Fikriye teyzenin kızı Fatma, 50 yaşlarında, emekli öğretmen. Babası o üniversite yıllarındayken öldüğünden, abisi mezun olup öğretmenliğe başladığı için, annesi, abisinin yanına taşınmış. Fatma mezun olduktan sonra da Fatma'nın atandığı şehirde olabilmek için istifa edip, özel sektöre geçmiş. Böylece üçü birlikte yaşamaya başlayan anne, oğul ve kızıdan oluşan bir aile.

Fatma ve abisi 25 yıllık öğretmenlikten sonra annesinin isteği üzerine emekliye ayrıldı, birlikte daha fazla vakit geçirmek adına. Makedonya göçmeni olan Fatma, tam bir mühendis kafasına sahip zeki, düzenli, çalışkan ve kanaatkar bir kadın. Kendine ait yaşamı hiç olmamış bir kadın, kendi başına bir tatil planını yapmamış hiç. Sevilen saygı duyulan bir öğretmen.

O ve abisinin anne merkezli bir yaşamları olmuş. Abi biraz daha özgür bir yaşama sahip. En azından tatil yapabiliyor ya da tek başına arkadaş ziyaretlerine gidebiliyor.

Fatma ve abisi aynı binada komşu apartman daireleri satın alıyorlar, yine annelerin isteği üzerine. Yine de Fatma'nın evinde, anne oğul ve kız olarak yaşamaya devam ediyorlar. Hatta diğer evin bakımından, yemekten, temizlikten, alışverişten yine Fatma sorumlu. Tüm bu işleri yapıp evi çekip çeviren, akıllı, saygın bu kadının sözü ise, evde pek geçmiyor. Fatma annesini ikna edip, onu doktora götürüyor bu nedenle. Ambulansı da abisi çağırıp, hastaneye gitmelerini sağlıyor. İkinci kez hastaneye gidişlerinin gecikmesiyle Fatma, iyi bir evlat olamamakla kendini suçluyor; daha önce gidilmeliydi doktora diye.

İnatçı, otoriter annenin hastaneye gitmek istememesini içselleştirip, son dakikaya kadar evde olmak istemesine karşı koyamıyor. Şimdiyse 'ya başına bir şey gelirse, buradan geri dönüş olmazsa!' diye kendini perişan edip hırpalıyor. Yaptıklarını görmüyor. Akli yapmadıklarında yapamadıklarında...

Kendini, ömrünü, annesine hatta abisine adayan bu kadın; son iki yılda evi de, sağlık aletleriyle dolu küçük bir hastaneye, kendini de bir hemşire ve fizyoterapistle çevirdi.

Umarım bir gün kendini hatırlayacak ve yaptıklarına uzaktan bakabilecek ve yaşamaya başlayabilecek sevgili Fatma. Belki de yaşamak böyle bir şeydir
Fatma'nın mesajı (umarım bir gün...)
Kendimden razıyım (olacak).

**

YARATILMIŞLARIN ŞEREFİLİSİ: ŞERİFE

Yazar: Gülşah Şimşek Şahin

Artık ölüm vaktinin geldiğinden emin olduğu için takma diş yaptırmayan Şerife Nine, ne zaman doğduğunu hatırlamaz ama nerede doğduğunu bilir, Tufanbeylili olduğunu her fırsatta söyler ve bununla övünür. Annesi o daha bebekken ölür ve babaannesi tarafından büyütülür.

Kalabalık ve yoksul ailelerde kız çocukları mevsimlik evlattır, gidecekleri mevsim bellidir. Şerife evlendirildiği yaşı da hatırlamaz. Lise bir'e giden ilk torununa bakıp evlendiğinde onun kadar olduğunu söyler. Aileden birkaç kişinin kendisini, eşi olacak adamın evine bırakıp gittiğini hatırlar yalnızca.

Evlendiği adamı çirkin bulmadığı için sever. Bir duvar ustası olan Hayri, Şerife için yakışıklı sayılacak biridir. Evlendikten kısa süre sonra farklı köylerde duvar ustalığı yaparak para biriktiren Hayri, eşi Şerife'nin desteğiyle bir ev inşa eder.

Şerife üçüncü çocuğuna gebe iken toprak taşır, taş taşır. Kendine ait bir evin verdiği o şahane coşkuyla kendini sakınmadan çalışır. Üçüncü gebeliği nihayete erer, sıradakileri daha fazla bekletmemek için.

Gebeyken karnının üstüne koyarak yük taşımanın kolaylığından bahsederken, "Doğan bebeğin kafası bir zaman içe basık kaldı, herhalde teneke kenarı denk gelmiş olacak kafasına," der.

Kendi evlerine kavuşmanın verdiği yaşam enerjisi ile, evi çocukla doldururlar. Birkaç tane de ölen bebeği vardır ama neden öldüklerini elbette Allah bilir.

“O eski zamanlar cehenneme gitsin.” diyerek geçmişti topyekün nefretle anan Şerife'nin bu dünyada çok çektiği için cehennemlik işi kalmadığından, içi rahattır.

**

5. Hafta – Antropoloji ve Yazı: Başka Bir Kültürün Hikâyesinde Kendini Bulmak

Bu hafta katılımcılar kültürler arası bakışı, yanlış anlamaları, empatiyi ve temsil sorumluluğunu yazıya taşıdılar. Yazılan metinler, bir yabancıya dönüşmenin, bakışı tersine çevirmenin nasıl dönüştürücü bir deneyim olabileceğini de gösterdi.

5.hafta metinleri:

CİNSİYETSİZLİK BİR SİĞİNAKTI

Yazar: Zeynep Şahan

Yine bir üniversite günü . Doktora tezi makaleler konferans ya da poster sunum hazırlıkları için danışmanın odasına yolculuk. Elbette makyajsız ve hatta unisex kıyafetler. Pantolon ve üzerine mevsime göre kazak ya da tişört. Bot ya da spor ayakkabıyla tamamlanan bir kombin. Danışman ve iki erkek öğrencisi ile birlikte paylaşılan bir oda. Üç erkek ve bir de cinsiyetsizmiş gibi davranan bir ben. Dahil olmak için gösterilen bunca çaba sonucunda danışmanımın; "İlk kez bu arkadaşlar bir kızla yemeğe gidiyor!" dediği taktir cümlesi. Hem program öğrenmek hem ortak makalelere dahil olmak ve en nihayetinde mezun olabilmek adına ödenen küçük bir diyet cinsiyetsiz gibi davranmak.

Gruba dahil olmam; hocamın eşinin sabahtan akşama kadar sadece beni görmek için odada olması; diğer hocaların ve bölüm sekreterinin benim varlığımı kabul edebilmesi için talep edilmeden yazılı olmayan kuralları oluşturmamı ve cinsiyetleşmemi getirdi.

Bazı hafta sonları koca binada danışmanımla ikimiz oluyorduk sadece. Ya da akşam geç saatlere kadar kaldığımız zamanlar...

Bu, kolaylıkla kabullenip hatta farkına varmadan uyduğum ve de yeni kurallar eklediğim durumlar, olağanmış gibi akıp gitti. Bazen öğretmen olduğum okuldan çıkıp, üniversiteye gitmem gerektiğinde yedek ayakkabı ve kıyafetler taşıdığım oluyordu. Ya da makyajımı sildiğim.

Bir süre sonra okulda da üniversitedeki gibi olmaya başladım dış görünüş olarak. Öyle bir kanıkmışım ki mezuniyet sonrası ilk topuklu ayakkabı giyip yürümeye çalıştığım günü hala hatırlarım.

Sözlü bile olmayan kurallarla, bulunduğum topluluğa cinsiyetimi törpüleyerek sızmayı nasıl da görev bilmişim. Öylesine olağandı ki benim için! Anayasada, ailede kabul görmediğini bildiğim kadın kimliğimi yok saymak, yine danışmanımın örgüsüyle taçlandırılıp onaylanmıştı: " Zeynep sende erkek kafası var",

Evet bu bir övgüydü! Sanırım başarmıştım. Mezun olduktan sonra da makale yazabildik birlikte. Bu da göstergesiydi. Ama bana neler olmuştu? Kendimi korumayı başarmış ve en azından taciz ya da başka zararlar görmemişim. Tabii ki kendi kendime yaptığımın dışında.

Şimdi düşünüyorum da bunu öğrendiğim anlardan en büyüğü, Çanakkale Üniversitesine davet edilip asistanı olarak çalışacağım hocanın, bana ilk görüşmemizde kadro şartını alenen söylemekten çekinmemesiydi.

Kadın olmak ve bunu saklamaya çalışıp en sonunda cinsiyetsizliğe sığınmaktı *tüm yaptığım*.

**

ÇÖLÜM ve KANATLARIM

Yazar: Saadet Dereli

Lise ve üniversite yıllarında kaldığım yurtlar, yaşadığım şehirler, oturduğum evler, Manisa, ailem... Bu akış içinde göçebe ruhu, yabancılık duygusunu hep yaşadım.

Kırkly yaşlarımı tüm ihtişamıyla yaşarken gördüm ki göçebelik ve yabancılık ruhumdaymış. Kendimi inşa etme yolunda çektiğim sancılara mekanlar ve insanlar eşlik etmiş sadece.

Sevgili günlük,

Taşlar yerine oturuyor yavaş yavaş. Musa, kavmini kırk çölde gezdirmiş. Köleliği tadan tek bir insan kalmasın, kutsal topraklara girmesin diye.

Çöle çıkmak neymiş yavaş yavaş anlıyorum. Çölde gezinmek şartmış meğer yuvaya dönmek için. Artık yuvadan sesleniyorum sana son bir yıldır.

İnsan olma yolunda uzun bir yolculuktayım görüyorum. Razıyım kendimden, o yüzden kanatlarım daha güçlü artık. Ne diyordu İsa nebi:

" Ekmek yemek, ekmeği kanada çevirmek; su içmek, suyu kanada çevirmek demektir. Yeryüzünde hayat kanatlanmak demektir."

11/06/2025

**

EĞRETİ OTU

Yazar: Tuba Coşar

Masanın etrafına dizilmiş bedenler, benim için artık birer silüetti. Annemin özenle hazırladığı zeytinyağlı dolmaların, fırında nar gibi kızarmış tavuğun kokusu genzime doluyordu. Herkesin tabağı doluydu, sohbetler yükseliyordu. Benim önümdeki yer ise boştu, porselenin beyazlığıyla yüzleşiyordum. Sanki hiç oturmamışım, hiç var olmamışım gibi. Herkese göre yemek varken bana göre yoktu. Midemde değil, ruhumda bir açlık hissediyordum.

Küçük bir kızken de böyle miydi, hatırlamıyordum. Belki de alışmıştım görünmez olmaya. Büyüdükçe, Kürt kimliğimle, kadın oluşumla ve içimde büyüyen o "muhalif" sesle daha da keskinleşiyordu bu durum. Üniversitede yeni tanıştığım biri, çekinmeden yüzüme bakıp, "Aaa Kürt müsün, hiç benzemiyorsun," dediğinde hissettiğim o burukluk, masadaki o boş tabağın tadıyla aynıydı. Ne bir öfke patlaması ne de hıçkırıklar, sadece içimde bir şeylerin sessizce kırıldığını hissettim. Neye benzemeliydim ki? Kim çizmişti bu sınırı? Bir gün, çok sevdiğim bir dostumuzun cenazesiydi. Hıçkırıklarımı tutamıyor, içimdeki acıyı boşaltmaya çalışıyordum. Bir el omzuma dokundu, babamın bir akrabasıydı. Fısıltıyla, ama tüm salonun duyacağı tonda, "Biz erkeklere bırak bu işi, cenazede bile," dedi. O an, acımın bile bana ait olmadığını, yas tutma hakkımın bile bir cinsiyet meselesi olduğunu anladım. Sanki duygularım bile onlara ait bir "iş"ti. Kadın olarak ve o dostumun savunduğu değerleri içimde taşıyan biri olarak, orada durmam bile bir rahatsızlıktı.

Her adımında, her nefesimde hissettiğim bir boşluk vardı. Kimliğim bir yük gibi sırtıma binmiş, her

gittiğim yerde bana yabancı olduğumu fısıldıyordu. Bazen kalabalık bir caddede yürürken, bazen annemin gözlerine bakarken, bazen de yalnız kaldığımda aynadaki suretime bakarken, bu his tüm benliğimi sarıyordu. Heryerde eğreti otu olmak. Kök salamıyordum, tutunamıyordum. Rüzgar esse savrulup gidecekmişim gibi geliyordu ama gitmiyordum da.

Sadece duruyordum, her yerde fazlalık gibi. Belki de gitmemem, benim sessiz direnişimdi.

**

GİBİ

Yazar: Gülşah Şimşek Şahin

Göçebelik kavramını tarih kitabından Türklerin göçebe yaşadıkları bilgisi ile öğrenir her Türk vatandaşı şayet göçerek gelmediyse ülkeye. Konargöçer denir mesela. Önce konar bir süre sonra göçer. Bu bir yere bağlı kalmama hali kültürü biçimlendirir. Gayrimenkul yerini kolay taşınan nesnelere bırakır. Dil yazılı belgelerle değil nesilden nesile aktarılarak çoğaltılır. Modern insanın kitaplardan öğrendiği bir yere ait olamama hissini adı göçebelik. sayısız sahipliği ve aitliği olmasına rağmen bir türlü yerleşik hayata geçemeyen modern insan bünyesi, sonsuz bir girdabın içinde yer arar durur. Evine yabancı, işine yabancı, çevresine yabancı en sonunda da kendine yabancı insanlar, türlü tatmin alanları bulmanın derdine düştü. Ortam kisveli bir sürü sanal dünyalar keşfedildi de yine de sığamadı insan içine. Mış gibi yaşamlar aidiyet hissini canına okudu. Artık kimse ait olduğunu hissettiği, kendi olduğuna inandığı samimiyeti sorgulamıyor. Yığınların tek derdi rağbet gören yerde modası geçmeden bir selfi çekmek. İnşaat sektörü bir canavar gibi ülkeyi yutarken estetikten yoksun bir sürü beton içine hapsolmuş insanlar sosyal medyalarından tutunur oldu hayata.

“Evlerin çoğu eskidi gitti, tamir edilemedi,

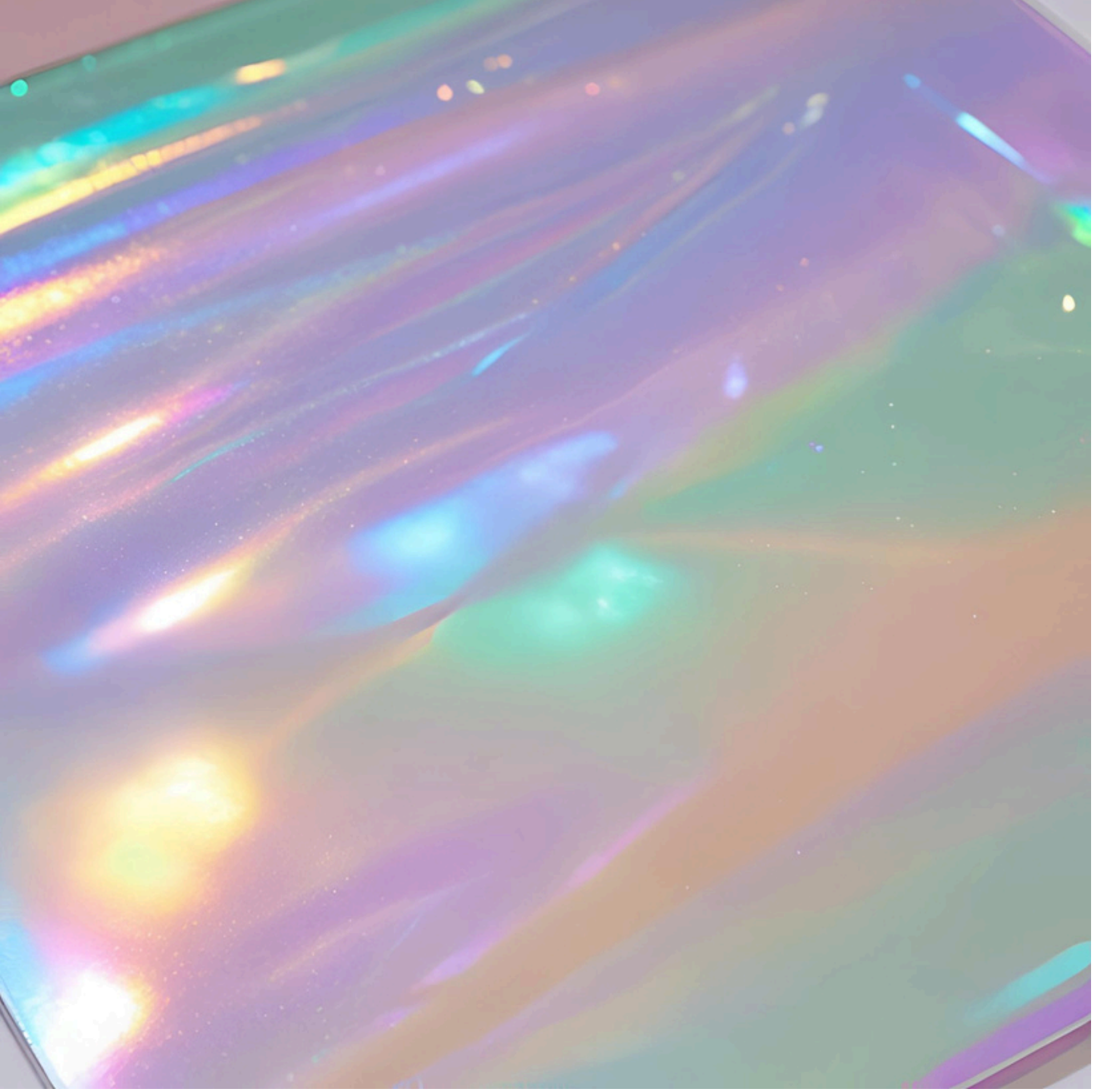
Evlerin çoğu gereği gibi tasvir edilemedi.

Kimi hayata doymuş göründü,

Bazılara zamana uydular.

Evlerin içi oda oda üzüntü,

Evlerin dışı pencere, duvar” derken Behçet Necatigil, görüntüler içinde kaybolmuş insana: “Böyle olacağını söylemişim sana” der gibi.

Beş Hafta boyunca yazdık, gördük, düşündük...

Belki de şimdi biraz daha bakabiliyoruz...